

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR	Tiina Talja, Katja Joronen, Tella Lantta
TITLE	Potilaan hoitoisuuteen perustuva henkilöstöresursointi psykiatrian osastoilla; avain laadukkaaseen hoitotyöhön ja henkilöstön työhyvinvointiin
YEAR	2025
CITATION	Talja T. Joronen K. Lantta T. 2025. Potilaan hoitoisuuteen perustuva henkilöstöresursointi psykiatrian osastoilla; avain laadukkaaseen hoitotyöhön ja henkilöstön työhyvinvointiin. Tutkiva hoitotyö 23(1), 32-33.
VERSION	Final Draft

Potilaan hoitoisuuteen perustuva henkilöstöresursointi psykiatrian osastoilla; avainlaadukkaaseen hoitotyöhön ja henkilöstön työhyvinvointiin

Tiina Talja, TtT, sh, kliininen asiantuntija, HUS Psykiatria
tiina.talja@hus.fi

Katja Joronen, professori, TtT, sh, Turun yliopisto, hoitotieteen laitos
katja.joronen@utu.fi

Tella Lantta, dosentti, TtT, sh, yliopistonlehtori, Turun yliopisto, hoitotieteen laitos
tella.lantta@utu.fi

Hoitajien riittävyyden ja saatavuuden turvaaminen edellyttää potilaiden ajankohtaisen hoitoisuuden sekä osastoilla tarvittavan osaamisen huomioimista henkilöstöresursoinnissa. Onnistunut henkilöstöresursointi psykiatrian osastoilla parantaa hoidon laatua ja kustannustehokkuutta, lisää potilasturvallisuutta ja henkilöstön työhyvinvointia ja vähentää haittatapahtumia ja rajoittavien hoitotoimien käyttöä.

Terveydenhuollon henkilöstöpula on kasvava ongelma Suomessa. Sairaanhoidajien ja lähihoitajien tarpeen on arvioitu lisääntyvän yli 20 000:llä vuoteen 2030 mennessä ja noin 45 000:llä vuoteen 2040 mennessä. Syinä tilanteeseen ovat sekä potilasmäärän kasvu ja lisääntynyt palveluiden tarve että hoitohenkilöstön määrän väheneminen pienenevien ikäluokkien ja toisaalta nykyisen hoitohenkilöstön eläköitymisen vuoksi. (Honkatukia ym., 2024.) Henkilöstövaje kohdistuu erityisesti mielenterveyspalveluihin, ikääntyneiden palveluihin ja lastensuojeluun. Hoitajien riittävyyden ja saatavuuden turvaaminen edellyttää henkilöstöressurssien kohdentamista siten, että työnjaolla voidaan vastata potilaiden tarpeisiin työntekijöiden ammatillista osaamista hyödyntäen. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2023.) Tämä edellyttää potilaiden ajankohtaisen hoitoisuuden arviointia ja osastojen luokittelua potilaiden hoitoisuuden perusteella. Tällä tavalla voidaan määritellä osastoilla tarvittava osaaminen huomioiden sekä henkilöstörakenne että -resursointi. Psykiatriseen hoitoon liittyy myös erityispiirteitä, jotka tulee ottaa huomioon hoitoisuuden arvioinnissa.

Potilaan hoitoisuuteen vaikuttavat tekijät psykiatrian osastoilla

Brennanin ja Dalyn (2009) käsiteanalyysin mukaan potilaan hoitoisuuteen vaikuttavat potilaan sairauden vakavuus ja hoitotyön intensiteetti, kuten potilaan hoitotyön tarpeet, hoidon monimutkaisuus ja siihen liittyvä työmäärä. Nämä määrittävät tarvittavat hoitotyön resurssit ja hoidosta aiheutuvat kustannukset. Psykiatrisessa hoitotyössä keskeisiä potilaiden hoitoisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat potilaan väkivaltaisuus tai sen riski, potilaan itsetuhoisuus tai itsemurhariski sekä potilaan voimakas ahdistuneisuus (Fletcher ym., 2021). Potilaan väkivalta- ja itsemurhariskin tunnistaminen ja hallinta ovat keskeinen osa psykiatrista hoitotyötä. Tutkimusnäytön perusteella tiedetään väkivaltilanteiden tunnistamisen ja ennakoinnin sekä väkivaltariskin hallintaan käytettävien, ei pakottavien menetelmien integroinnin osaksi potilaan hoitoa vähentävän tahdosta riippumattomien hoitotoimien tarvetta ja potilaan väkivaltaista käyttäytymistä (Kuosmanen & Laukkanen, 2019). Potilaan itsemurhariskin arviointi ja tunnistaminen edellyttää potilaan kokonaistilanteen tarkastelua laaja-alaisesti, sillä tällä hetkellä ei ole käytettävissä potilaan ajankohtaista itsemurhariskiä luotettavasti tunnistavaa mittaria (Carter ym., 2017). Itsemurhariskissä olevan potilaan hoidossa korostuvat hoidon koordinointi, yhdessä potilaan kanssa laadittu turvasuunnitelma, jonka avulla pyritään estämään potilaan itsemurhakäyttäytymistä ja edistämään hoitoon sitoutumista ja erilaiset lyhytterapeuttiset interventiot, joilla pyritään vahvistamaan potilaan ongelmanratkaisutaitoja (Doupnik ym., 2020).

Potilaan hoitoisuuteen perustuva henkilöstöresursointi

Nykyiset käytössä olevat hoitoisuusmittarit eivät tunnista psykiatrisen potilaan hoitoisuuden kaikkia osa-alueita, kuten psykiatrisen sairauden oireiden erityispiirteitä. Lisäksi potilaan hoitoisuutta mittaavat arviointityökalut eivät hyödynnä potilastietojärjestelmän olemassa olevia tietoja, vaan

niiden käyttö edellyttää erillisen arvioinnin tekemistä. (Zipp ym., 2024.) Näin ollen ne eivät mahdollista henkilöstöresursointia tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti. Epäonnistuneen tai riittämättömän hoitajaresursoinnin on tunnistettu olevan yhteydessä haitallisiin ilmiöihin, kuten heikompiin tuloksiin potilashoidossa, lisääntyneisiin väkivaltatapahtumiin tai muihin haittatapahtumiin (Fletcher ym., 2021). Väkivaltariskin on tunnistettu heikentävän sekä potilasturvallisuutta että henkilökunnan työssä jaksamista ja työhyvinvointia. Henkilökuntaan kohdistuva väkivalta tai sen riski on myös keskeinen hoitajien työuupumusta aiheuttava tekijä. (López-López ym., 2019.)

Psykiatrian osastojen henkilöstöresursoinnin tulisi perustua ensinnäkin potilaiden ajankohtaiseen hoitoisuuteen, mutta myös hoitohenkilöstön tarkoituksen mukaiseen osaamiseen ja riittävään henkilöstömäärään. Sote-henkilöstön riittävyden ja saatavuuden -ohjelman työryhmä korostaakin sitä, että terveydenhuollon ammattilaisten tekemä työ tulee kohdentaa heidän koulutustaan vastaaviin tehtäviin. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, 2023.) Potilaan väkivalta- tai itsemurhariskin tunnistaminen ja sen hallinta edellyttävät hoitajilta laaja-alaista menetelmäosaamista, mutta myös erinomaisia yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, kykyä toimia haastavissa tilanteissa, kykyä empaattiseen ja arvostavaan kohtaamiseen. (Fletcher ym., 2021; Doupnik ym., 2020.) Riittävä henkilöstömäärä osastolla ja henkilöstön tarkoituksen mukainen osaaminen tarjoaakin mahdollisuuden näiden menetelmien ja taitojen hyödyntämiseen hoitotyössä.

Tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan henkilöstöresursoinnin tueksi tarvitsemme työkaluja, jotka huomioivat potilaiden ajankohtaisen hoitoisuuden, yksikössä tarvittavan osaamisen ja henkilöstömäärän sekä psykiatrisen hoitotyön erityispiirteet. Onnistunut henkilöstöresursointi lisää hoitohenkilöstön työhyvinvointia ja jaksamista ja sen myötä parantaa potilashoidon laatua ja tuloksia. HUS:iin sijoittuvassa kehittämistyössä ja post doc -tutkimuksessa (Tiina Talja) tullaan tuottamaan psykiatrian osastoille potilaan ajankohtaisesta hoitoisuudesta indikaattori, jota voidaan käyttää myös henkilöstöresursoinnissa.

Lähteet:

Brennan, C. W. & Daly, B. J. (2009). Patient acuity: A concept analysis. *J Adv Nurs*, 65(5), 1114–1126. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2008.04920.x>

Carter, G., Milner, A., McGill, K., Pirkis, J., Kapur, N. & Spittal, MJ. (2017). Predicting suicidal behaviours using clinical instruments: Systematic review and meta-analysis of positive predictive values for risk scales. *Br J Psychiatry*, 210(6), 387–395. doi: 10.1192/bjp.bp.116.182717

Doupnik, SK., Rudd, B., Schmutte, T., Worsley, D., Bowden, CF., McCarthy, E., Eggan, E., Bridge, J. A. & Marcus, SC. (2020). Association of Suicide Prevention Interventions With Subsequent Suicide Attempts, Linkage to Follow-up Care, and Depression Symptoms for Acute Care Settings A Systematic Review and Meta-analysis. *JAMA Psychiatry*, 77(10), 1021–1030. doi: 10.1001/jamapsychiatry.2020.1586

Fletcher, A., Crowe, M., Manuel, J. & Foulds, J. (2021). Comparison of patients' and staff's perspectives on the causes of violence and aggression in psychiatric inpatient settings: An integrative review. *J Psychiatr Ment Health Nurs*, 28(5), 924–939. <https://doi.org/10.1111/jpm.12758>

Honkatukia, J., Suhonen, T., Haula, T., Holster, T., Korajoki, M., Laukkanen, M., Idström, A., Karhunen, H., Nyyssöä, M. & Villanen, J. (2024) *Sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstötarpeen ennakointi*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2024:13, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki

Kuosmanen, L. & Laukkanen, E. (2019). Pakon käytön vähentäminen psykiatrisessa sairaalahoidossa. *Duodecim* 135(10), 925–931.

López-López, I. M., Gómez-Urquiza, J. L., Cañadas, G. R., De La Fuente, E. I., Albendín-García, L. & Cañadas-De La Fuente, G. A. (2019). Prevalence of burnout in mental health nurses and related factors: A systematic review and meta-analysis. *Int J Ment Health Nurs*, 28(5), 1035–1044. <https://doi.org/10.1111/inm.12606>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2023). *Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaaminen Tiekartta 2022–2027*. Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto.

Zipp, J. S., Mete, M., Miller, K. E., Knauff, A.-E., Lesznar, S., Beaty, D. L., Kverno, K. S. & Shaya, E. K. (2024). Assessment of a Unit-Level Acuity Tool in Inpatient Psychiatry. *J Psychosoc Nurs Ment Health Serv*, 62(1), 13–18. <https://doi.org/10.3928/02793695-20230623-01>